

КОМПОНЕНТНИЙ СКЛАД ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З КІОКУШИН КАРАТЕ

Богдан Шуть

*Національний університет “Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка”,
проспект Віталія Грицаєнка, 24, Полтава, Україна, UA-36011
bogdan.shut04@gmail.com*

Обґрунтовано компонентний склад готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації та проведення занять з кіокушин карате. Визначено, що професійна готовність у цій сфері є багатокомпонентним інтегральним утворенням, яке містить мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти. Проаналізовано наукові підходи до трактування сутності підготовки та готовності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, що дало змогу виокремити основні аспекти професійної компетентності майбутніх тренерів і педагогів у галузі єдиноборств. Розкрито роль мотиваційно-ціннісного компонента як чинника професійної спрямованості й усвідомлення соціальної значущості занять з кіокушин карате; когнітивного – як основи засвоєння спеціальних знань і методик; діяльнісного – як практичної реалізації умінь і навичок; рефлексивного – як засобу критичного осмислення досвіду та професійного самовдосконалення. Обґрунтовано, що саме взаємодія та взаємозумовленість зазначених компонентів забезпечують цілісність професійної готовності, її ефективність і результативність у практиці тренерської діяльності. Такий підхід дає можливість розглядати готовність не як сукупність ізольованих елементів, а як інтегральну систему. Узгоджене функціонування компонентів створює умови для формування високого рівня професійної компетентності, що проявляється у здатності тренера ефективно організовувати навчально-тренувальний процес, досягати стабільних результатів у підготовці спортсменів і забезпечувати їхній гармонійний розвиток. Особливу увагу приділено специфіці кіокушин карате, де поєднання технічної, тактичної, фізичної та психологічної підготовки спортсмена вимагає від тренера високого рівня компетентності. Результати дослідження свідчать, що цілісний підхід до професійної готовності майбутніх тренерів з кіокушин карате сприяє не лише ефективності навчально-тренувального процесу, а й гармонійному розвитку особистості спортсменів, формуванню в них морально-вольових якостей, самодисципліни та мотивації до самовдосконалення.

Ключові слова: професійна готовність, компонентний склад, кіокушин карате, навчально-тренувальний процес.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку фізичної культури і спорту в Україні характеризується зростанням суспільного інтересу до

єдиноборств як важливого засобу фізичного, морального та духовного виховання молоді. Одним із найпопулярніших видів бойових мистецтв є кіокушин карате, що поєднує високий рівень фізичних навантажень, специфічну техніко-тактичну підготовку та формування особистісних якостей спортсмена. Водночас підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації та проведення занять з цього виду єдиноборств потребує не лише ґрунтовних знань і навичок, а й сформованої професійної готовності, яка охоплюватиме необхідний компонентний склад для якісної й ефективної організації зазначених занять.

Таким чином, актуальність дослідження зумовлюється необхідністю цілісного аналізу й уточнення компонентного складу готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації та проведення занять з кіокушин карате, що сприятиме підвищенню рівня їх професійної компетентності та розвитку спортивної галузі загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри наявність значної кількості наукових досліджень, присвячених проблемам професійної підготовки у сфері фізичної культури і спорту А. Абдуллаєва, І. Асаулюк, О. Базильчук, Н. Белікова, Ю. Дутчак, Т. Круцевич, Ю. Лянной, Н. Міцкевич, О. Носко, А. Огністого, О. Отравенко, Є. Павлюк, Є. Приступи, І. Ребар, О. Солтик, Т. Чопик, О. Шиян та інших, питання готовності майбутніх фахівців до організації та проведення занять з кіокушин карате залишається недостатньо розкритим. Існує потреба у визначенні та науковому обґрунтуванні компонентного складу такої готовності, що дасть змогу удосконалити освітній процес, адаптувати його до сучасних вимог і забезпечити ефективну підготовку фахівців, здатних якісно організовувати навчально-тренувальні заняття з кіокушин карате.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування та визначення компонентного складу готовності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до організації та проведення навчально-тренувальних занять з кіокушин карате, розкриття їх змісту, структури та взаємозв'язків.

Виклад основного матеріалу. Аналіз і систематизація наукової літератури з проблеми професійної підготовки майбутніх фахівців різних наукових галузей дали можливість налагодити взаємозв'язок професійної діяльності фахівця з процесом його підготовки та станом готовності до її здійснення. Він проявляється у наступності та взаємозумовленості функцій цих педагогічних систем (підготовка є засобом формування готовності до діяльності, готовність є результатом і показником якості підготовки та реалізується, перевіряється в діяльності; діяльність є метою підготовки й водночас виконує функції її регулювання й корекції) [1, с. 4].

На думку І. Бургуна, виділено психологічну, теоретичну та практичну готовності. Психологічна готовність характеризується наявністю в особистості інтересу та потреб; сформованістю мотивів і позитивного ставлення до певного

виду діяльності, життєвих цінностей. Теоретична готовність наявна в сукупності знань про діяльність і способи її реалізації: методологічні та спеціальні знання; знання про властивості конкретного виду діяльності. Практична готовність характеризується здатністю особистості налаштувати себе для виконання діяльності, сформованістю певних умінь (управлінських, інформаційних, інтелектуальних, комунікативних) [3]. Нам близька така інтерпретація, оскільки вона розглядає готовність як багатовимірне утворення, що поєднує в собі мотиваційно-ціннісні, когнітивні, діяльнісні, рефлексивні компоненти. У контексті підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту, зокрема тренерів і педагогів, така структура допомагає чітко визначити напрями формування професійної компетентності, звертати увагу на психологічні установки, рівень засвоєння спеціальних знань і ступінь практичної майстерності.

Професійну підготовку в українській педагогічній енциклопедії визначено як "... сукупність спеціальних знань, умінь і навичок, якостей, трудового досвіду і норм поведінки, які забезпечують можливість успішної праці за обраною професією". У контексті підготовки майбутніх вчителів С. Гончаренко дає таке формулювання поняття: "професійна готовність студента – це інтегративна особистісна якість і істотна передумова ефективності діяльності після закінчення ВНЗ". На думку вченого, професійна готовність є багатокомпонентною психологічною структурою та як професійно важлива якість особистості інтегрує у собі мотиваційний, орієнтаційний, операційний, вольовий і оцінковий елементи [5].

Таке трактування, на нашу думку, відповідає сучасним вимогам до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, адже діяльність у цій галузі потребує не лише спеціальних знань і практичних навичок, а й сформованих ціннісно-мотиваційних установок, здатності до саморозвитку та рефлексії, вміння приймати відповідальні рішення в умовах тренувального чи освітнього процесу. Професійна готовність у галузі фізичної культури та спорту є показником сформованості особистості майбутнього тренера, який має забезпечувати ефективність навчально-тренувальної діяльності, сприяти розвитку фізичних і морально-вольових якостей вихованців й водночас підтримувати власну конкурентоспроможність на ринку праці.

Науковці С. Карасевич і М. Карасевич вважають, що підготовка майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності – це "... спеціально спрямований процес вибіркового використання засобів фізичної культури і спорту для формування у майбутніх фахівців системи професійних знань; оволодіння необхідним комплексом педагогічних умінь, орієнтованих на фізкультурно-спортивну роботу та спрямованих на відновлення психофізіологічної працездатності і розваги вихованців; вдосконалення їх особистості в процесі самодіяльних ініціатив" [6].

Розглянемо більш детально запропоновані науковцями компоненти готовності, з метою обґрунтування та визначення компонентного складу готовності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до організації та проведення навчально-тренувальних занять з кіокушин карате.

Науковець А. Богатов у своїй праці зазначив, що "... мотиваційно-ціннісний компонент виражається в усвідомленні ціннісного ставлення до діяльності, яка спрямована на зміцнення та збереження здоров'я, формування здоров'язбержувального освітнього середовища. Для оцінки рівнів сформованості підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до здоров'язбержувальної професійної діяльності за мотиваційно-ціннісним компонентом, обрано ціннісний критерій, що містив об'єктивне уявлення про мотивацію майбутнього учителя фізичної культури до професійної діяльності, спрямованої на формування здоров'язбержувального освітнього середовища; настанови на дотримання цінності здоров'я; позитивного ставлення до збереження здоров'я і учасників освітнього процесу, навчання їх культури здоров'я; позитивного ставлення до оволодіння прийомами професійної діяльності, необхідними знаннями, уміннями й навичками; настанови працювати за обраною професією, взаємодіяти з учасниками освітнього процесу тощо" [2, с. 69].

Нам близька думка науковця, адже ми вважаємо, що в майбутніх фахівців фізичної культури та спорту до організації та проведення занять з кіокушин карате мотиваційно-ціннісний компонент полягає в усвідомленні соціальної та виховної значущості кіокушин карате як засобу фізичного, морального та духовного розвитку особистості; стійкої мотивації до професійної діяльності у єдиноборствах, орієнтації на формування в учнів дисципліни, самоконтролю та здорового способу життя; ціннісному ставленні до безпеки та здоров'я вихованців, прагненні створити умови для їхнього гармонійного розвитку та попередження травматизму; позитивному ставленні до педагогічної та тренерської діяльності у кіокушин карате, прагненні підвищувати власну майстерність, застосовувати сучасні методики навчання та виховання.

Переконані, що, крім мотиваційно-ціннісного компонента, важливим елементом у структурі готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту є когнітивний компонент, що відображає рівень сформованості системи знань, необхідних для організації та проведення навчально-тренувальних занять.

Науковиця І. Крохмаль у своїй праці зазначає, що "... когнітивний компонент професійної готовності об'єднує сукупність знань про сутність і специфіку обраної професійної діяльності, а також комплекс умінь і навичок, отриманих під час навчання, саме тих, що будуть застосовані у структурі власної професійної діяльності. Цей компонент є результатом пізнавальної діяльності. Його характеризують обсяг знань (ширина, глибина, системність), стиль мислення, сформованість умінь і навичок майбутнього фахівця" [8, с. 42].

Варто наголосити, що когнітивний компонент визначає не лише рівень засвоєння теоретичного матеріалу, а й здатність майбутнього фахівця фізичної культури і спорту критично осмислювати отримані знання, інтегрувати їх у власну професійну діяльність та адаптувати до конкретних педагогічних і тренувальних умов. Наявність сформованого когнітивного компонента забезпечує здатність правильно організувати навчально-тренувальний процес, застосовувати науково обґрунтовані методики, прогнозувати результати та вчасно коригувати діяльність. Крім того, він сприяє розвитку професійного мислення, аналітичних умінь і здатності до самостійного прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, що є надзвичайно важливим у роботі тренера чи педагога.

Водночас цей компонент тісно пов'язаний із мотиваційно-ціннісним, адже саме ціннісні орієнтації та професійна мотивація визначають, як і з якою метою здобуті знання та вміння будуть реалізовані у практичній діяльності. У кіокушин карате значення такого взаємозв'язку особливо велике, оскільки тренер не лише передає технічні прийоми та тактичні схеми, а й формує у вихованців дисципліну, силу волі та готовність долати труднощі. Саме мотиваційно-ціннісна складова у поєднанні з когнітивною, діяльнісною та рефлексивною забезпечує не лише формування технічної майстерності спортсменів, а й розвиток їх особистісних якостей, що є невід'ємною частиною цілісного виховного процесу в карате.

Учений О. Вовк звертає увагу, що "...центральним актом когнітивного (пізнавального) процесу (переробки інформації та психічної регуляції) є ухвалення рішення, вирішення оригінальних завдань, у тому числі й тих, що стосуються гуманістичного вирішення проблемних ситуацій" [4, с. 131]. На наш погляд, це підкреслює важливість когнітивного компонента у професійній діяльності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, адже процес прийняття рішень у навчально-тренувальній та виховній роботі потребує не лише знань і навичок, а й умінь творчо мислити, своєчасно реагувати на зміни й орієнтуватися на гуманістичні цінності у взаємодії з вихованцями. Саме поєднання інтелектуальної гнучкості, критичного аналізу та ціннісних орієнтацій формує основу для ефективної професійної підготовки.

У галузі фізичної культури і спорту когнітивний компонент забезпечує майбутнього фахівця системою знань щодо методики й організації навчально-тренувального процесу, тоді як діяльнісний допомагає реалізувати ці знання на практиці, відпрацьовуючи технічні й тактичні дії, педагогічні прийоми й управлінські рішення. Їхній взаємозв'язок є ключем до формування високого рівня професійної готовності.

На думку Д. Супрун, основними положеннями діяльнісного підходу є принцип єдності свідомості та діяльності, а також принцип інтеріоризації – екстеріоризації. Згідно з першим із них, саме діяльність зумовлює формування в людини всіх психічних процесів і свідомості, які, своєю чергою, є регуляторами

діяльності та створюють умови для її подальшого вдосконалення. Залучення суб'єкта до діяльності приводить до об'єднання численних і різних за складністю її компонентів у функціональну психологічну систему. При цьому індивідуальні якості, з яких складається остання, під впливом її вимог розвиваються, набуваючи рис оперативності та пристосованості. Особливого значення має принцип інтеріоризації–екстеріоризації. Він характеризує механізм засвоєння особистістю суспільно-історичного досвіду [10, с. 136].

У процесі підготовки майбутніх фахівців фізичної культури та спорту знання не засвоюються ізольовано, а інтегруються у безпосередню практичну діяльність: проведення занять, організацію тренувального процесу, педагогічну практику. Це дає можливість формувати не лише інтелектуальну основу, а й професійні уміння, які спрямовують діяльність у реальних умовах спортивної та освітньої практики.

У процесі інтеріоризації зовнішні дії перетворюються на внутрішні психічні структури – знання, навички. Натомість екстеріоризація означає втілення цих внутрішніх знань у зовнішню діяльність: студенти починають самостійно планувати тренувальні заняття, підбирати оптимальні методики, приймати педагогічні рішення відповідно до конкретних умов і потреб вихованців.

У кіокушин карате цей процес має особливе значення, адже кожен технічний елемент спочатку засвоюється як зовнішня дія під керівництвом тренера, а згодом переходить у когнітивні здібності спортсмена. На етапі екстеріоризації знання й уміння проявляються у здатності самостійно застосовувати техніко-тактичні елементи у поєдинку, адаптувати стиль ведення бою до суперника, коригувати власні дії в реальних умовах спортивного змагання. Отже, інтеріоризація й екстеріоризація в кіокушин карате забезпечують не лише формування технічної майстерності, а й розвиток рефлексивності, вольових якостей та професійної самостійності майбутнього тренера.

Таким чином, діяльнісний підхід у підготовці фахівців фізичної культури і спорту забезпечує органічний взаємозв'язок когнітивного й практичного компонентів професійної готовності. Реалізація принципів єдності свідомості та діяльності, а також інтеріоризації–екстеріоризації допомагає сформувати у студентів цілісну систему знань, умінь і навичок, які інтегруються у професійну діяльність, забезпечуючи ефективність майбутньої роботи тренера чи педагога.

Діяльнісний компонент відображає практичну реалізацію знань, умінь і навичок у процесі організації та проведення навчально-тренувальних занять. Водночас подальший розвиток професійної компетентності потребує здатності майбутнього фахівця осмислювати власний досвід, оцінювати результативність діяльності та визначати шляхи її вдосконалення. З нашої точки зору, логічним доповненням діялісного компонента є рефлексивний компонент, який забезпечує критичний аналіз і професійне самовдосконалення.

Чимало науковців у структурі підготовки майбутніх фахівців виділяють рефлексивний компонент, науковиця І. Княжева зазначає, що "... рефлексивно-оцінний компонент методичної культури майбутнього викладача ВНЗ передбачає наявність здатності здійснювати аналіз і оцінювання ефективності власних професійних дій. Це дозволяє формувати, розкривати і реалізовувати можливості майбутнього викладача вищої школи; прогнозувати, проектувати, здійснювати й аналізувати власну професійну і квазіпрофесійну діяльність. Показниками рефлексивно-оцінного компоненту вважаємо рефлексивність, здатність аналізувати продукти власної діяльності, здатність до самопізнання і саморозвитку" [7, с. 137].

У своєму дослідженні Т. Плачинда наголошує: "Важливим є сформувати у майбутніх фахівців навички професійної рефлексії з метою застосування їх у подальшій професійній діяльності. Рефлексивні здібності забезпечують умови для саморозвитку особистості, її самокорекції та творчої самореалізації, сприяють зростанню професійної майстерності й оволодінню новими знаннями зі спеціальності. Рефлексивна готовність виражена в ступені узагальненості й конкретизації механізмів самопізнання, саморозвитку та самореалізації особистості. Показником рефлексивної готовності слугує активність особистості в різних умовах і ситуаціях із їх перетворювання" [9, с. 71].

Варто зазначити, що у галузі фізичної культури та спорту рефлексивний компонент набуває особливого значення, оскільки діяльність тренера передбачає не лише організацію навчально-тренувального процесу, а й постійне оцінювання його результативності, внесення коректив у методику занять, визначення оптимальних шляхів підвищення ефективності підготовки спортсменів. Рефлексивність у цьому контексті проявляється у вмінні тренера аналізувати власні педагогічні рішення, бачити сильні та слабкі сторони застосованих методів, прогнозувати їхній вплив на розвиток фізичних і психологічних якостей вихованців.

Крім того, рефлексивний компонент сприяє розвитку здатності до самопізнання і професійного самовдосконалення майбутнього фахівця. Завдяки цьому тренер не лише формує індивідуальний стиль педагогічної діяльності, а й підвищує рівень професійної компетентності, що, своєю чергою, позитивно позначається на результатах вихованців і загальній ефективності освітньо-тренувального процесу.

У кіокушин карате рефлексивність проявляється як у діяльності тренера, так і у практиці спортсмена. Тренер повинен уміти аналізувати ефективність використаних методичних підходів, визначати сильні та слабкі сторони технічної і тактичної підготовки вихованців, коригувати тренувальний процес відповідно до їхнього рівня та індивідуальних особливостей. Для спортсмена ж рефлексивний компонент є важливим у контексті самоаналізу власних дій під час виконання ката чи участі у куміте, що дає змогу бачити помилки,

усвідомлювати причини успіху або невдачі та виробляти стратегії подальшого вдосконалення.

Отже, рефлексивність є невід'ємною складовою готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до професійної діяльності, забезпечуючи їхню здатність до критичного осмислення власного досвіду та пошуку шляхів його вдосконалення.

На наше переконання, компоненти формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури та спорту доцільно розглядати як інтегральну систему взаємопов'язаних складових, кожна з яких відображає певний аспект професійної діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення наукових джерел дає підстави стверджувати, що готовність майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації та проведення занять з кіокушин карате варто розглядати як цілісне багатокomпонентне утворення. Вона інтегрує в собі мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і рефлексивний компоненти, які перебувають у взаємозв'язку та взаємодоповнюють один одного, забезпечуючи формування високого рівня професійної компетентності майбутніх тренерів і педагогів.

Мотиваційно-ціннісний компонент визначає спрямованість особистості майбутнього тренера, його професійну мотивацію та ціннісне ставлення до занять з єдиноборств як засобу фізичного, морального та духовного розвитку вихованців.

Когнітивний компонент відображає рівень сформованості системи знань щодо методики, організації та змісту навчально-тренувального процесу в кіокушин карате, а також здатність застосовувати їх у практичній діяльності.

Діяльнісний компонент забезпечує практичну реалізацію отриманих знань і навичок у проведенні занять, організації тренувань, формуванні технічної й тактичної майстерності спортсменів.

Рефлексивний компонент є підґрунтям для критичного осмислення професійних дій, корекції педагогічних рішень, самопізнання та самовдосконалення тренера, що сприяє підвищенню ефективності навчально-тренувального процесу.

Єдність і взаємозв'язок зазначених компонентів формують цілісну систему професійної готовності, що забезпечує ефективність підготовки майбутніх тренерів до діяльності у кіокушин карате.

Перспективи подальших досліджень у напрямі формування готовності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до організації та проведення занять з кіокушин карате доцільно є уточненням критеріїв та показників сформованості мотиваційно-ціннісного, когнітивного, діяльнісного та рефлексивного компонентів, що дасть можливість більш об'єктивно та всебічно оцінити рівень професійної підготовки студентів.

1. *Бєлікова Н.* Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Луцьк, 2012. 586 с.

2. *Богатов А.* Компоненти і критерії підготовленості майбутніх учителів фізичної культури до формування здоров'язбережувального середовища. Наука і освіта : наук.-практ. журнал. 2016. № 1. С. 67–72.

3. *Бургуни І.* Розвиток загальнонавчальних умінь учнів основної школи в контексті компетентнісного підходу до навчання фізики : навч.-метод. посібник. Херсон. нац. техн. ун-т, 2014. 420 с.

4. *Вовк О.* Основні характеристики когнітивного компонента готовності студентів до гуманістичного вирішення ситуацій морального вибору. Молодий вчений. 2015. № 10. С. 130–133.

5. *Гончаренко С.* Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. друге, доповн. і випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.

6. *Карасевич С., Карасевич М.* Професійна готовність майбутніх фахівців фізичної культури до тренерської діяльності. World Journal. 2023. Вип. 22-04-064. С. 65–70.

7. *Княжева І.* Педагогічна рефлексія як чинник професійного становлення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. 2019. № 2. С. 135–139.

8. *Крохмаль І.* Когнітивний компонент професійної готовності майбутнього фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Sciences of Europe. 2018. Vol. 3. С. 40–44.

9. *Плачинда Т.* Професійна рефлексія як умова становлення майбутнього фахівця. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць / гол. ред. З. П. Бакум. Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ “Криворізький національний університет”: ТОВ НВП “Інтерсервіс”. 2015. Вип. 45. С. 69–72.

10. *Супрун Д.* Операційно-діяльнісний компонент професійної підготовки психологів у галузі спеціальної освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2017. № 7 (71). С. 134–149.

References

1. Bielikova, N. (2012). Teoretychni i metodychni zasady pidhotovky majbutnikh fakhivtsiv z fizychnoi rehabilitatsii do zdorov'iazberezhual'noi diial'nosti [Theoretical and methodological foundations of training future specialists in physical rehabilitation for health-preserving activities]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Luts'k [in Ukrainian].

2. Bohatov, A. (2016). Komponenty i kryterii pidhotovlenosti majbutnikh uchyteliv fizychnoi kul'tury do formuvannia zdorov'iazberezhuval'noho seredovyscha [Components and criteria of preparedness of future physical education teachers for the formation of a health-preserving environment. *Nauka i osvita: nauk.-prakt. zhurnal*, 1, 67–72 [in Ukrainian].

3. Burhun, I. (2014). Rozvytok zahal'nonavchal'nykh umin' uchniv osnovnoi shkoly v konteksti kompetentnisnogo pidkhodu do navchannia fizyky [Development of general learning skills of secondary school students in the context of the competence-based approach to teaching physics]: navch.-metod. posibnyk. Kherson. nats. tekhn. un-t [in Ukrainian].

4. Vovk, O. (2015). Osnovni kharakterystyky kohnityvnoho komponenta hotovnosti studentiv do humanistychnoho vyrishennia sytuatsij moral'noho vyboru [Main characteristics of the cognitive component of students' readiness for the humanistic resolution of situations of moral choice]. *Molodyj vchenyj*, 10, 130–133 [in Ukrainian].

5. Honcharenko, S. (2011). Ukrains'kyj pedahohichnyj entsyklopedychnyj slovnyk [Ukrainian pedagogical encyclopedic dictionary]. Vyd. druhe, dopovn. i vypr. Rivne: Volyns'ki oberehy [in Ukrainian].

6. Karasievych, S., Karasievych, M. (2023). Profesijna hotovnist' majbutnikh fakhivtsiv fizychnoi kul'tury do treners'koi diial'nosti [Professional readiness of future specialists in physical education for coaching activities]. *World Journal*, 22-04-064, 65–70 [in Ukrainian].

7. Kniazheva, I. (2019). Pedahohichna refleksiiia iak chynnyk profesijnogo stanovlennia majbutnikh vykhovateliv zakladiv doshkil'noi osvity [Pedagogical reflection as a factor of professional formation of future preschool education teachers]. *Naukovyj visnyk Mykolaivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. O. Sukhomlyns'koho. Pedahohichni nauky*, 2, 135–139 [in Ukrainian].

8. Krokhmal', I. (2018). Kohnityvnyj komponent profesijnoi hotovnosti majbutn'oho fakhivtsia z informatsijnoi, bibliotechnoi ta arkhivnoi spravy [Cognitive component of professional readiness of a future specialist in information, library and archival science]. *Sciences of Europe*, 3, 40–44 [in Ukrainian].

9. Plachynda, T. (2015). Profesijna refleksiiia iak umova stanovlennia majbutn'oho fakhivtsia [Professional reflection as a condition for the formation of a future specialist]. *Pedahohika vyschoi ta seredn'oi shkoly: zb. nauk. prats' / hol. red. Z. P. Bakum. Kryvoriz'kyj pedahohichnyj instytut DVNZ "Kryvoriz'kyj natsional'nyj universytet"*: TOV NVP "Interservis", 45, 69–72 [in Ukrainian].

10. Suprun, D. (2017). Operatsijno-diial'nisnyj komponent profesijnoi pidhotovky psykhologiv u haluzi spetsial'noi osvity [The operational and activity-based component of professional training of psychologists in special education]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsijni tekhnolohii: nauk. zhurnal. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka*, 7 (71), 134–149.

Стаття: надійшла до редколегії 31.10.2025

доопрацьована 08.11.2025

прийнята до друку 15.11.2025

**COMPONENT STRUCTURE OF READINESS DEVELOPMENT
IN FUTURE PHYSICAL EDUCATION SPECIALISTS TO ORGANIZE
AND CONDUCT KYOKUSHIN KARATE TRAINING**

Bohdan Shut

*National University "Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic",
Vitaliia Hrytsaienka Avenue, 24, Poltava, Ukraine, UA-36011
bogdan.shut04@gmail.com*

The article substantiates the component structure of future Physical Education specialists' readiness to the organize and conduct Kyokushin karate training sessions. It is determined that professional readiness in this field is a multicomponent integral formation that includes motivational-value, cognitive, activity-based, and reflective components. Scientific approaches to interpreting the essence of training and readiness of future specialists in physical culture and sports have been analyzed, which made it possible to identify the key aspects of forming the professional competence of future coaches and teachers in martial arts.

This study reveals the role of the motivational-value component as a factor in professional orientation and the recognition of the social significance of Kyokushin Karate sessions. The cognitive component serves as the foundation for mastering specialized knowledge and methodologies, while the activity-based component ensures the practical implementation of skills and abilities. Additionally, the reflective component acts as a tool for critically analyzing experience and achieving professional self-improvement.

The research substantiates that the interaction and interdependence of these components ensure the integrity, efficiency, and effectiveness of professional readiness in coaching practice. Such an approach makes it possible to consider readiness not as a set of isolated elements but as an integral system. The coordinated functioning of the components creates the conditions for forming a high level of professional competence, manifested in the coach's ability to effectively organize the training process, achieve stable results in athlete preparation, and ensure their harmonious development. Particular attention is paid to the specificity of Kyokushin karate, where the combination of technical, tactical, physical, and psychological training of the athlete requires a high level of coach competence. The results of the study indicate that a holistic approach to the formation of professional readiness of future Kyokushin karate coaches contributes not only to the effectiveness of the training process but also to the harmonious development of athletes' personalities, the formation of their moral and volitional qualities, self-discipline, and motivation for self-improvement.

Keywords: professional competence, component structure, Kyokushin karate, training process.